

LXIII.

Propositie, namens ORANJE gedaan aan de STAATEN van GELDERLAND, onder anderen om met DON JAN geen accoord te maken; maar zig te wagten voor de listige practiquen van denzelven en zyne aanhangeren; en te dien einde zig met hunne NABUUREN, als die van UTRECHT, OVERYSSEL, en VRIESLAND te vereenigen; onder betuiging, dat en de PRINS, en die van HOLLAND en ZEELAND te vreden zyn, met denzelven in die gemelde eenigheid, of Unie, te treden onder redelyke conditien, als over wederzyden zullen geaccordeerd worden. enz.

1577. 18. Septemb.

Die Committierden van myn genedige Heere die PRINCE van ORAENGEN, Grave van Nassau &c. hebben vuergehouden, ende verthoent den Welgeboren, Edelen, Erentfesten, ende oick den Erfamen, wyfen, ende hoechgeleerden Bannerheeren, Ritterschap, ende Gedepu- teerden van den Steden van den Lande ende Furstendomb van Gelre ende Graeff- schaps Zutphen den XVIIIen Septembris 1577. binnen der Stadt Nymegen, vol- gende hairlyyder tegenwoirdige briefve van Credentie, ende instructie, tgene hier naer volcht:

In

In den eersten, dat zyne Ex^{tie} aen de goede gratie van hair Edelheyden ende Gunsten presentiert syne guede ende jongstige recommendatie; Ende volgende die goede genegentheyte ende affectie, die zyne Ex^{tie} tot het gemeyn welfaren van allen deser Nederlanden jnt generael, ende jnt particulier van die van den Furstendomb Gelre vnd Graeffschap Zutphen, altyt toegedragen heeft, ende noch toedragende is; dselve haer Ed. ende G. doet aenbiden alles, wat zyne Ex^{tie} tot hairlyuyder dienst ende assistentie ennichsins zall vermoegen.

Adverterende voorts haire Ed. ende G., hoe dat zyne Excellentie van wegen den Generalen Staten van de Nederlanden, tot Bruyffel tegenwoirlich vergadert zynde, over vyff oft ses dagen (a) versocht is geweest deur den Erweerdigen Heeren Prelaet van St. Gertruidt, die Bannerheer van Champaagnye, Doctoor *Leoninus*, ende den Advocaet *Lysesfelt*, haire Gefanten, ten eynde die selve zyne Ex^{tie} soude eerstdaechs haer willen begeven binnen dvoorsz. Stede van Bruyssel, om samentlicken mit heur luyden te helpen dirigeren, ende beleyden alle vuerfallende zaecken, streckende tot dienste ende prouffyte van den selven Landen.

Ende hoewel alsulcke versueck van de vursz. Staten

(a) versocht is geweest.] Men kan hier mede vergelyken, 't geen dien aangaande verhaald wordt by M. AB ISSELT *Hist. sui temp. pag. 564.* BOR XI. B. bl 285. den Schryver van 't *Leven van WILLEM I. III. D. bl. 100.* WAGENNAAR V. H. VII. D. bl. 168., en anderen. —

ten van groten inzicht ende confideratie iss geweest; jnder vuegen, dat zyne Ex^{tie} veel diversche zwa-
richeyden aengaende tselve vuergewent heeft, ten-
derende haer dair aff te verdragen, dat nochtans eyn-
telyck zyne Ex^{cie} door de goede affectie, die zy dra-
gende is tot het gemeyn welfaren, ende begerende die
vuerfz. Staten in alles, tgene in zyn vermoegen is,
te gelieven, sulx geerne geaccepteert heeft, beloven-
de zyne Ex^{cie} te willen, tot onderstant ende directie
des gemeen Lantslaecken, *mit raet, duet, goet
ende bloet* den selven Staten in alles aflisteren, ende
behulpich zyn, als oick zyne Ex^{cie}, aldair zynde,
haire Ed. ende G. jn alles favoriseren, ende affi-
stentie will doen, dair sy sulx mit ennige midde-
len ennichsins fall kunnen te wege brengen: maer
dat alvoern zyne Ex^{cie} tselve hair Ed. ende Gun-
stige wel heeft willen vuerhouden, ende te kennen
geven, ende dairop te doen *versuecken haerluyder
advys ende goede meynonge*, die zy Gecommitter-
den versoucken ten alderspoedelixten te moegen
verstaen.

Voorts dat zyne Ex^{cie} vuer zeker onderricht is,
(t welck oick zy meynt haire Ed. ende Gunst. nyet
onbewost toe wesen,) datter ettelicke personen als
noch zyn, die welcke nyet alleenlick weynich,
oft nyet, tot die gemeene ruste ende welfaert van
den Lande beweecht, maer oick gantzelicken haer
zelffs forderingende ende eygen bate souckende zyn,
nyet en schynen te cessieren alle neerfticheyt ende
vlyt te weege te brengen, om van nyeuws *accoirdt
tusfchen Don Joaen ende den Staten te procureren*,
ende wederom den selven jn zyn autoriteyt ende
Gouvernement te stellen; Jmmers tot der tyt toe
(soe zy laten verluyden) dat die Mat. die vuerfz.

Lan-

Landen mit ennigen Prince van den bloede fall voersien hebben.

Wair vuyt zyne Ex^{cie} nyet anders en kan gespueren, dan dat alle die Landen op een nyewus staen te vervallen in de ellende, miserie, ende armoede, dair zy voer desen tyt deur die hochmoedige regieringe der vremen soe lange in geweest zyn, tot vuyterste verderffenisse ende neerlage van alle die goede Steden, ende sterckten, mitzgaders der fromen ende getrouwen inwoenderen van dyen.

Want *Don Joan*, mitzgaders die Heeren Edelen ende anderen, dyet tot nu toe mit hem gehouden hebben, siende dat hairluyder voernemen naer haer meyninge nyet en heeft geluckt, en zyn anders nyet stuyderende, noch in haire gemoet vuerwendende, dan die middelen, om van nyewes hair Regieringe ende hoecheyt te vercrigen; ende die selve vercregen hebbende te verstercken; om dair naer strax *wrake te nemen* over allen den geenen, die hem luyden nyet en hebben willen aenhangen, ende haer intentie voerstaen, tegen dwelcken zy ongetwyffelt geene middelen en fullen sparen, *om den selven mit den viere ende sweerde te extirperen*, ende neffens dese al tlant tot die vuyterste ruine, *desolatie, ende verwoestinge* te brengen, volgende selffs igene *Escovedo (b)*, Secretaris van Don Joan, duer

(b) *Escovedo.*] Men bedoelt hier ongetwyfeld de Brieven van denzelven, welke hy aan den Koning geschreven hadde, en welke, nevens andere Brieven van *Don Jan*, door den PRINS onderschept, en wereldkundig gemaakt waren. Men kan deeze Brieven uitgegeeven vinden by BOR XI. B. bl 264 — 271.

duer zyne expressien bevel ende last aen de Mat; gescreven heeft.

Ende hebben die vursz. Gecommitteerden haere Ed. ende Gunst. wel ernstlick willen vermaent, ende insunderheyt gebeden hebben, te willen op all tgene boven geruert is goet regardt nemen, ende *dairnair haire zaccken schicken, stellende in die selve alsulcke goede oirdre, dat zy deur ennige versuymenisse, oft onachtsaembeyt, in geene inconuenienten en geraecken te vallen.*

Soe vuel te meer om dies wille, datter groote apparentie is, dat Don Joan fall alle debvoir vuerwenden om *onder t dixel van de Roomsche Catholixie religie, ende die beboirlicke geboirsaembeyt van zyne Mat., den Staten t'induceren, ten eynde dat zy mit hem op nyeuwes in accorde overcomen.*

Waerdeur hem den wech fall geopent werden, om tot zyn vermeten te lichtelicker te moegen geraecken.

*Om twelck te verbueden ende in tyts te precaveren soude zyne Ex^{te} goetduncken, dat haire Ed. ende Gunst. mit hunne NABUEREN, als die van UTRECHT, OVERYSSEL, ende VRIESLANT goede correspondentie onderhouden, ende SICH TSA-MEN (c) VERENICHDEN, om tallen tyden elkan-
deren*

(c) *Verenichden.*] Ten duidelyksten blykt, onzes bedunkens, hier wederom uit, dat ORANJE, niet *bedekteijk*, gelyk men op 't gezag van den *Schryver van 't Leeven van WILLEM I. III. D. bl. 251.* doorgaands tot nog toe geloofd en beweerd heeft, maar *openlyk* op zynen naam, en door zyn gezag, eene nadere Verbintenis en *Unie* tuschen de Nabuurige Gewesten heeft zoeken te bevorderen en uit te
wer-

deren te helpen, ende by te staen tegens alle invasiën, ende listige practiquen, die Don Joaen, ende andere vianden van de gemeene ruste, hem luyden souden moegen opwerpen.

Wairtoe zyne EXCELLENTIE ende die STATEN van HOLLANT ende ZEELANT haire Ed. ende Gunst. altyts gewillichlicken ende des oick versocht zynde gaerne sullen hanthouden, ende alle moegetycke assistentie doen, alzoë zy alrede hebben begonnen te bewysen jnt overseynden naer tselve Lant van zekere vendelen Knechten.

Dat selfs zyne EXCELLENTIE ende doorfsz. STATEN van HOLLANT ende ZEELANDT sullen te vreden wesen, indient u E. ende G. belieft, mit haer luyder JN EENICHEYT te treden onder alsulcke redelicke conditien, als over wedersyden sullen geaccordeert worden; wairop zy luyden Gecommitteerden presenteren mit haer Ed. ende Gunst., oft haire Gedeputeerden, jn breder communicatie te treden, indient hair luyder goetduncken zall.

Hebben vorder die vursz. Gecommitteerden haere Ed. ende G. te kennen gegeven, dat, alsoe die van den Grave van meyninge zyn haer Stadt te fortificeren tegens alle inconvenienten, ende om beteren goeden Burgeren aldair van alle entreprinse ende

werken; gelyk wy omstandiger, ook met aanhaaling van die Stuk, aangetoonnd hebben in onze Redevoering over de UNIE van UTRECHT pag. 99. of bladz. 91. der Vertaaling. Te regt overzulks heeft Vader WILLEM in zyne Verantwoording bl. 143. des druks van 1581. onder anderen kunnen schryven; Wy bekennen, dat wy de Unie EERST gedreven hebben, dat wy se daer naer ghevordert hebben, ja dat wy ons bekeersticht hebben, datse mochte onderhouden worden.

ende geweld en te beschutten; Ende tselve overmits die groote lasten, die geduerende die voer gaende cirloge by die van den Grave gedragen zyn geweest, soe van onderhoudinge van soldaten, diverse contributien, by heurluyden gefurniert, ende costen dier voele doertochten van peerden ende voetvolck geleden, hem luyden onmoegelyck soude wesen die vursz. Stede van den Grave *op haer selfs bant* te kunnen fortificeren, sonder onderstant van een goede somme van penn. van elders te kriegen

Ende angezien dat deze Stede, gefortificeert zynde, niet alleenlick en fall dienen tot bescherminge van haire onderzaten ende inwoenderen, noch oick tot beschuttinge van den jnganck van Hollant, dan meer fall weesen als een sterckte ende *bolwerck van Gelderlant*, ende omme den jnganck van dyen, mits goede correspondentie onderlinge onderhouden zynde, t'allen tyden ende tot allen in vasion, die men over die zyde soude willen aangripen, te beletten.

Verfouckende derhalven haere Ed. ende Gunst. dyen van den Grave, ten effecte als boven, te willen assisteren, ende onderstant doen totter Somme van vyff off ses duysent Carolus gulden, twelck weynich genouch wesen zall in comparatie van tso- lagement ende vrydomb, dat den Lande van Gel- re dairdoir fall geschieden.

Verfueckende ende biddende well ernstelicken dvursz. Gecommitteerden, dat haire Ed. ende Gun- sten op dese ende op tvoergaende *geproponeerde (d)*
van

(d) *Geproponcerde*] Het welk insgelyks strekte, om die van Gelderland te overreeden wegens de noodzakelykheid eener

van wegen zyner Ex^{te} in den lesten Lantsdach, volgende die goede genegentheyt ende toefegginge by haire *geschrifte* (e) den vi. Augusti lestleden gethoent, ende gedaen, zoe haest doenlick is, een vruchtbare ende resolutyff antwoirt ende haire meynonge gelieven toegeven.

Naar een oude en gelyktydige *Copie*, ter *Secretarie* der Stad ELBURG in *Lade* 16. *Num.* 68. Gecollationeerd met het *MS. Boek van Lantlycke Saecten* der Stad HAR-
DERWYK van 1566 — 1584. *Fol.* 188. en 196., met het *MS. Boek van Landsaecten* der Stad ARNHEM, *Num.* 8. *Fol.* 317., en met het *MS. Tomus van Landsaecten de ann.* 1576 — 1578. van den *President V. HELL Fol.* 202.

eener nadere Verbinthenis tuschen de omliggende Gewesten. Wy hebben die *Propositie* hier voren reeds den Lezer medegedeeld onder *Num.* 18.

(e) *Geschrifte.*] Men meent 'er door het *Antwoord der Staaten van GELDERLAND* op de vorige *Propositie*, namens den Prins aan hun gedaan. Het zelve kan men vinden hier voren onder *Num.* 19.